Förslag till budget 2012

och flerårsplaner 2013–2014
för Göteborgs Stad

Socialdemokraterna
Miljöpartiet de gröna
Vänsterpartiet

Innehåll

Göteborg – en stad för alla 5
Hållbar utveckling i tre dimensioner 6
Ekologiska dimensionen 6
Ekonomiska dimensionen 7
Sociala dimensionen 9
Ledning och styrning 11
Göteborgs Stads verksamheter 13
Individ och familj 13
Fritid 15
Folkhälsa 16
Hälso- och sjukvård 18
Utbildning 19
Äldre 22
Arbetsmarknad 24
Kultur 25
Mänskliga rättigheter 27
Näringsliv och Turism 31
Klimat och miljö 32
Stadsutveckling 35
Trafik 36
Myndighetsutövning 38
Personal 39
Ekonomi 43

Göteborg – en stad för alla

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill under mandatperioden utveckla Göteborg på ett långsiktigt hållbart sätt. Vi vill skapa en framåtanda och en bärkraft som ger förutsättningar för alla medborgare att leva ett gott liv. Göteborg ska präglas av solidaritet. Det betyder att människor ska kunna känna trygghet i att leva, bo och röra sig fritt i vår stad samtidigt som vi ska bidra till en mer solidarisk fördelning globalt sett och gentemot kommande generationer.

Hållbar utveckling är ett strategiskt val som möter morgondagens behov utan att hindra framtida generationers möjligheter. Hållbar utveckling innefattar tre dimensioner – den ekologiska, den ekonomiska och den sociala dimensionen – alla ömsesidigt beroende av varandra. Hållbar utveckling ska tillsammans med ett tydligt barn- och jämställdhetsperspektiv prägla såväl vårt sätt att leda som att utveckla all verksamhet inom Göteborgs Stad. Vi har organiserat vårt politiska arbete utifrån dessa dimensioner för att ge en tydlig signal om dess vikt.

Den rödgröna majoritetens vision är också att ge alla göteborgare lika goda möjligheter – jämlikhet, rättvisa och solidaritet är förutsättningar för hållbar utveckling. Vi måste även hålla oss inom det ramverk som ekosystemen sätter och skydda natur och organismer för deras egen skull. Ska vi nå ett hållbart Göteborg är det nödvändigt att samtidigt värna miljön, bekämpa orättvisor, bejaka mångfalden och därmed skapa en social hållbarhet. Göteborg ska också ha en bärkraftig ekonomi som skapar förutsättningar för morgondagens välfärd. Sunda stadsfinanser, hållbar miljö och god välfärd ska alltid ses som en helhet.

Alla ska få vara med och bygga framtiden, inte bara några få. Vi vet att Göteborg är en segregerad stad och det ser vi som en stor utmaning att bryta. I vår vision finns inte främlingsrädsla och diskriminering eftersom alla behövs. Alla människor ska mötas med respekt, ingen ska bli lämnad utanför. Vi sätter barnen främst, därför prioriterar vi fortsatt utbyggnad av förskolan, många nya platser behövs och barngrupperna ska bli mindre. Vi vill ta tillvara människors kunskaper, nyfikenhet och erfarenheter och ge utrymme för individers kreativitet.

Jämlikhet och trygghet är förutsättningar för jämställdhet och frihet. Genom öppenhet mot medborgarna, stadens medarbetare och genom att möjliggöra demokratiska arenor strävar vi efter att omsätta FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna samt barn- och kvinnokonventionerna i praktisk handling.

Medborgarna ska bemötas som hela människor och ses utifrån hela sin livssituation. De kommunala verksamheterna måste vara lättillgängliga, serviceinriktade och präglas av en helhetssyn som ger möjlighet att utnyttja befintliga resurser på ett effektivt sätt. Göteborgs Stads verksamheter finns till för göteborgarna och inte tvärtom. Att företräda göteborgarna är ett stort förtroende som vi vill förvalta med största respekt.

Anneli Hulthén **Kia Andreasson** **Mats Pilhem**

Hållbar utveckling i tre dimensioner

Göteborgarnas behov är ledstjärnan för utvecklingen av staden och dess verksamheter. Den rödgröna majoriteten vill under mandatperioden göra Göteborg till en mer solidarisk och hållbar stad, där alla har möjlighet att utveckla sina liv. Arbetet utgår från hållbarhet i tre dimensioner: den ekologiska, den ekonomiska och den sociala.

Ekologiska dimensionen

Barnen är vår framtid, därför ska deras behov ligga till grund för hur vi utvecklar vår stad. Vi tar ansvar för morgondagens generationer och deras rätt till en ren och välmående miljö. Det ställer höga krav på stadens verksamheter och invånare. Göteborg är en stor stad med speciella möjligheter, men också stora utmaningar, att ställa om till en långsiktig och ekologiskt hållbar utveckling. Den ekologiska dimensionen sätter ramarna för våra aktiviteter. Ansvaret för att minska stadens miljöpåverkan och för att ge invånarna tillgång till frisk luft och giftfri miljö är avgörande för göteborgarnas välfärd.

En hållbar och ansvarsfull befolkningstillväxt kan nås genom ett aktivt miljöarbete där ekologisk modernisering präglar stadens utveckling. När vi blir allt fler göteborgare krävs fler bostäder. Bostadsbyggandet ska inriktas på resurssnåla boenden med höga miljö- och hållbarhetskrav på såväl nya som befintliga byggnader. Genom att bygga tätare kan vi skapa en stad med närhet till infrastruktur och lättillgänglighet för alla. Göteborgarna ska ha tillgång till rent och friskt vatten, därför fortsätter arbetet med ökad kvalitet och höjd leveranssäkerhet.

Göteborgs Stad ska planera trafikmiljön efter barnens villkor. De är särskilt utsatta som gående. Vi tror på en modern transportsfilosofi som utgår från ett hållbarhetsperspektiv och ger förutsättningar för nya sociala rörelsemönster som är mer jämlika. En väl utbyggd kollektiv- och cykeltrafik ska vara basen i Göteborgs framtida infrastruktur. Det ska vara enkelt och tryggt att cykla för vuxna och barn. Bilen har sin plats även i framtidens Göteborg men den måste användas med större omsorg och i så hög grad som möjligt drivas av klimatneutrala bränslen.

Barn är experter på sin närmiljö. De ska därför vara delaktiga i hur vår stad byggs. Vi ska ha barnens bästa i beaktande när staden växer, så att de kan leka och röra sig på ett naturligt sätt. Grönområden är mycket viktiga för stadens invånare men ska också skyddas för att de har ett egenvärde. Göteborgarna ska ha tillgång till hav, parker och naturområden eftersom de har en positiv inverkan på människors hälsa, bidrar till fysisk aktivitet och rekreation. Stadens parker motverkar också effekten av koldioxidutsläppen och minskar bullernivåerna. Göteborg ska vara en ren och vacker stad som uppmuntrar och underlättar invånarnas möjlighet till utevistelse, till exempel genom att skapa möjlighet till stadsnära odling.

För att minska klimatpåverkan ska vi utveckla och prioritera nya energilösningar. Fossila bränslen ska fasas ut till förmån för system baserade på sol, vind och biobränslen. Göteborg ska öka källsorteringen, höja kvaliteten på de utsorterade fraktionerna samt minimera mängderna av farligt avfall som måste deponeras. Genom att öka den biologiska behandlingen av hushållens organiska avfall minskas göteborgarnas klimatpåverkan och resurshushållningen ökar. Det ska också vara lätt att sortera sopor.

Göteborgarnas konsumtion påverkar avfallets kvalitet och kvantitet. Genom att påverka beteenden skapas konsumtionsmönster som är långsiktigt hållbara och solidariska med vår omvärld. Göteborg stad ska stimulera miljöriktiga verksamheter genom att ställa hårda krav när vi upphandlar. Miljöanpassade och etiska inköp ska öka. Vi ska också öka andelen miljömåltider så att mer giftfri mat med minimal miljöpåverkan serveras.

Ekonomiska dimensionen

Göteborg ska präglas av framtidstro och en långsiktigt hållbar tillväxt. Göteborg och Göteborgsregionen är i ständig utveckling, både räknat utifrån antal invånare och arbetstillfällen. Göteborg ska vara kärnan i en allt större arbetsmarknadsregion med successivt ökad inpendling. Staden ska vara en kraftkälla för regionens utveckling och människor kommer i allt högre grad att resa längre med syfte att ta sig hit för att arbeta, studera och vistas här. Liksom alla större urbana miljöer i Europa måste vi bli hållbara om vi ska lyckas även på global nivå.

Vi ska därför planera och tänka hållbart från början. Detta ställer också krav på en genomarbetad storstadspolitik som kan öka integrationen. Göteborgs Stad ska vara öppen för nya och kreativa lösningar och stimulera en utvecklingsprocess där alla göteborgare kan delta.

Göteborgsregionen är en av de mest dynamiska regionerna i Sverige. Stora företag växer och står inför omfattande nyrekryteringar samtidigt som många små nya företag växer fram. Vi har ett fortsatt högt söktryck på högskola och universi-

tet. Kommunen måste kunna erbjuda en god livsmiljö för kommande invånare genom ett ökat hållbart bostadsbyggande och genom att tillhandahålla välfärd av god kvalitet – exempelvis god utbildning och bra förskola. Det kräver medvetna satsningar på infrastruktur, välfärd och stadsutveckling.

Göteborgs Stad ska stödja ett differentierat näringsliv och de företagare som vill utveckla sin verksamhet i staden. Staden ska vara ett attraktivt område för företagsetableringar och för kreativa näringar. Individers, gruppers och företags kreativitet ska uppmuntras. Göteborg är en kulturstad som har potential att ytterligare utveckla de kreativa näringar som finns i staden. Konstnärliga uttryck ger perspektiv på vårt samhälle och ställer kritiska frågor. Kulturen, som är en del av stadens själ, stärker stadens profil och är samtidigt en viktig del av en framtida arbetsmarknad. Vi vill att Göteborgs Stad bedriver en aktiv lokal näringslivspolitik med ett ökat fokus på mindre företag. Vi vet att turismen har stor betydelse för den lokala arbetsmarknaden, Göteborgs Stad ska därför i samverkan med det lokala näringslivet, ideella krafter och föreningslivet arbeta för att staden ska vara en ledande kultur- och evenemangsstad.

Att utveckla den ”centrala älvstaden” är en stor utmaning. Stadsdelen ska sammanbinda flera älvnära delar av stadens centrum så att älven blir en sammanhållande länk istället för en barriär. Utvecklingen av stadens centrala delar är avgörande för Göteborgs framtida utveckling och på sikt en förutsättning för en framtida hållbar bärkraft. Målet är en urban miljö som känns lockande och inbjudande för människor att vistas i. Det kräver en balans mellan de tre hållbarhetsdimensionerna.

Samverkan mellan kommunen, universitetet, högskolorna och näringslivet är en förutsättning för en hållbar utveckling. Tillsammans ska vi ta tillvara den spetskompetens som finns i Göteborg samt stödja dynamiska tillväxtbranscher och aktörer i branscher som verkar för hållbar utveckling. Life Science är ett exempel på en bransch med stor potential som kan stärkas och utvecklas. Det finns också stora möjligheter till en internationell tätposition när det gäller utveckling av nya, energieffektiva transportsystem. I Göteborg finns kompetens inom områden som sjöfart, transporter, hamnverksamhet, energiförsörjning och miljöteknik. Göteborgs Stad ska bidra till en kraftsamling på detta område med unika vetenskapliga och tekniska möjligheter. Inriktningen är att stärka och utveckla Göteborg som Nordens logistiska centrum.

Vår lokala arbetsmarknadspolitik ska vara inriktad på kompetensutbildningar som svarar mot behovet på den lokala arbetsmarknaden. Göteborgs Stad ska stärka banden mellan vuxenutbildning, svenska för invandrare, det lokala näringslivet och kommunen som arbetsgivare. Genom att ställa sociala krav vid upphandling av tjänster ökar vi möjligheterna för göteborgare som står långt ifrån arbetsmarknaden att få ett jobb.

Stadens ekonomi måste bygga på långsiktigt hållbara lösningar som tar miljömässiga och sociala hänsyn. Den ekonomiska dimensionen ska utvecklas så att dessa hänsyn bland annat blir en naturlig del av upphandlingsprocessen. Den sociala ekonomin och socialt företagande ska också stimuleras. Göteborgs stad ska bli ett föredöme för rättvis handel och etisk konsumtion, i linje med att staden diplomerats till en Fair Trade-stad.

Göteborgs Stad ska ha blicken utåt och förmågan att ta tillvara internationella samarbeten, intryck och initiativ. Vårt internationella arbete ska prioriteras eftersom vi tror att det skapar ett mervärde för Göteborgs invånare, för våra egna verksamheter och för näringslivet. Vi ska också synas i internationella sammanhang för att ta tillvara stadens intressen och visa att vi med konkurrenskraft och respekt för mänskliga rättigheter arbetar för visionen om en långsiktigt hållbar stad.

Sociala dimensionen

Vi lever i en segregerad stad vilket tar sig många uttryck – geografiskt, etniskt, ekonomiskt, utbildningsmässigt, socialt och hälsomässigt. Levnadsvillkoren och framtidsutsikterna uppvisar stora skillnader i staden. Dialogen mellan människor i vår stad måste därför stärkas. Vi vill motverka att segregationen ökar och vända trenden. På sikt är det avgörande att politiken inriktas på att utjämna människors livschanser och öka den sociala rörligheten. Särskilt angeläget är att motverka att socialt arv avgör barn och ungdomars framtid.

Befolkningsutvecklingen kommer att ge möjligheter för många fler att komma in på arbetsmarknaden. Efter två decennier av stark befolkningstillväxt i yrkesaktiva åldrar stagnerar arbetskraften samtidigt som andelen äldre växer. Denna trend väntas dock inte få lika starkt genomslag i Göteborg. Genom ett relativt högt barnafödande och en stor inflyttning kommer Göteborg ha en mer jämn befolkningsstruktur än landet som helhet. Målsättningen är att alla barn och ungdomar ska ges goda förutsättningar att förverkliga sina möjligheter, först och främst för sin egen skull men också för det gemensammas bästa.

Kompetenskraven ökar också i en allt mer kunskapsintensiv ekonomi. Forskning visar att förmågan till lärande i mycket stor utsträckning formas av den kognitiva stimulansen under de sex första levnadsåren. Det finns ett tydligt samband mellan socioekonomiska faktorer och familjers förutsättningar att vara lärande miljöer

för sina barn. Det sociala arvet spelar roll redan innan vi når skolan. De starka sambanden mellan segregationen i staden, misslyckanden i skolan och en utsatt ställning i vuxenlivet kan motverkas genom ökade samhällsinsatser så att alla barn ska få en bra start. Vi måste investera i morgondagens humankapital.

En trygg förskola med hög pedagogisk kvalitet och plats för alla är viktigt. Men det handlar också om att utveckla ett barn- och ungdomsperspektiv som präglar hela staden. Varje verksamhet ska utifrån sina förutsättningar utreda vilken betydelse och vilka konsekvenser det får för verksamheten. I barnperspektivet ligger också att göra insatser för att stödja utsatta föräldrar, både i föräldrarollen och i deras ställning i samhället.

Vi strävar efter att barnfattigdom inte ska förekomma i staden. När det gäller papperslösa familjer begränsas troligen möjligheterna till bistånd av kommunallagens bestämmelser om lokaliseringsprincipen, men staden ska fullt ut omsätta FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna och barn- och kvinnokonventionerna i praktiskt handling för alla som vistas i kommunen.

För att de sociala insatserna ska vara framgångsrika fordras starka samarbetsmönster såväl inom staden – mellan socialtjänsten, skolan, flyktingmottagningen med flera – som med andra aktörer. Till exempel hälso- och sjukvården, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, polisen, den sociala ekonomins organisationer och det civila samhället.

Alla insatser inom det sociala området – för barn, unga, familjer, ensamstående och äldre – ska individanpassas efter brukarnas och medborgarnas olika behov. Det förebyggande arbetet ska stärkas. Åtgärder ska vara evidensbaserade och resultaten följas upp.

Göteborgarna ska ha stora möjligheter till demokratiskt inflytande. Vuxna, barn och unga har rätt att delta i beslutsfattande och planering av åtgärder som berör dem och deras rättigheter. Brukarråd, anhörigråd och medborgarpaneler ska användas inom staden. Kvalitativa utvärderingar och framtidsplanering ska ske med brukare inom stadens verksamheter för att öka brukarinflytandet och bidra till att säkerställa verksamheternas kvalitet. Brukarenkäter är en bra metod för att utveckla likvärdig service.

Ledning och styrning

Budgeten är det övergripande och överordnande styrdokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser. Budgetens roll är att inom de ekonomiska ramarna och gällande lagstiftning ange kommunfullmäktiges viktigaste inriktningar och prioriteringar. Inriktningar och prioriterade mål i budgeten ska brytas ned till SMARTA mål (specifika, mätbara, accepterade, realistiska, tidsatta och ansvarsfördelade) och omsättas i praktik av nämnderna och styrelserna. Planer, program, riktlinjer och policies som kommunfullmäktige har antagit är underordnade budgeten och har en stödjande funktion.

De prioriterade målen har en tidshorisont över hela planperioden om inte annat anges. Måluppfyllelse eftersträvas snarast möjligt. Revidering av de prioriterade målen sker årligen genom ett nytt budgetbeslut. Förvaltningar och bolag ska ha samma följsamhet mot budgetens inriktningar och prioriterade mål.

Flera perspektiv måste beaktas enligt modellen för balanserad styrning. Verksamheten ska bedrivas inom de ekonomiska ramarna samtidigt som göteborgarnas behov ska vara vägledande för verksamhetens utveckling. Samtidigt ska personalens möjligheter till delaktighet och engagemang tillgodoses.

Samordning av kommungemensamma mål

Varje nämnd och styrelse har ansvaret för att värdera fullmäktiges inriktningar och prioriterade mål och hur de påverkar den egna verksamheten. Nämnder och styrelser ska utifrån ett hela-staden-perspektiv samverka i arbetet med kommunfullmäktiges budget och prioriterade mål. För de prioriterade mål som kräver mer strukturerad samordning utser kommunstyrelsen en nämnd eller styrelse till processägare med befogenhet att samla aktuella nämnder och styrelser. Processägaren har en samordnande, uppföljande och ledande roll för att nå målet men kan aldrig ta över ansvaret för respektive nämnd eller styrelses budgetarbete.

Nämndernas och styrelsernas arbete med budget/affärsplan

Med utgångspunkt från kommunfullmäktiges budget utarbetar och beslutar varje nämnd/styrelse om ett inriktningsdokument för den egna budgeten/affärsplanen. Nämnderna och styrelserna ska aktivt värdera innebörden av fullmäktiges inriktningar och prioriterade mål. Därefter gör de prioriteringar och formuleringar utifrån den egna verksamhetens förutsättningar. Ansvaret för framtagande och beslut av inriktningsdokumentet kan inte delegeras.

I inriktningsdokument ska tydligt framgå vilka processägare man avser att samverka och föra dialog med för att nå måluppfyllelse. Sedan bör nämnderna/styrelserna delegera utarbetandet av budgetförslag/affärsplan till förvaltningen/bolaget. Förslaget ska baseras på inriktningsdokumentet och innehålla konkreta och kvantifierbara mål samt hur målen ska nås. Även här ska anges hur förvaltningen avser att samverka och föra dialog med processägare, berörda förvaltningar och bolag.

Budgetförslaget/affärsplanen behandlas och beslutas av nämnden/styrelsen och blir länken mellan politik och förvaltning, även om det formella ansvaret alltid ligger hos nämnden/styrelsen.

Uppföljning och rapportering

Varje nämnd och styrelse ansvarar för uppföljning av dels den egna verksamhetens uppdrag som beskrivs i reglemente respektive ägardirektiv och dels kommunfullmäktiges prioriterade mål och inriktningar. Rapporteringen sker till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige och ska ske utifrån risk och väsentlighet vilket innebär att det i första hand är särskilt viktiga resultat, utvecklingsområden och händelser som ska rapporteras. Rapporteringen ska innehålla viktiga mätresultat men framförallt analyser, slutsatser och kommentarer som förklarar resultatet och vad det betyder för den egna verksamheten och Göteborgs Stad som helhet.

Göteborgs Stads verksamheter

För att uppnå visionen om en hållbar stad behövs åtgärder och verktyg för att uppnå våra mål. Göteborgs Stads verksamheter är många fler än de som beskrivs i budgeten men här anges strategiska områden och prioriterade mål som är viktigast under 2012.

Individ och familj

Stadens insatser utgår från Socialtjänstlagen som säger att samhällets socialtjänst ska främja jämlika levnadsvillkor för medborgarna. Välfärdsarbetet ska vara inriktat på att stärka individernas egna förmågor. För att minska behoven av institutionsvård ska uppsökande och tidigt förebyggande insatser öka, för såväl barn och unga som exempelvis vuxna med missbruksproblem. Samverkan mellan socialtjänstens alla delar måste utvecklas. Den sociala ekonomins organisationer är en viktig samarbetspart.

Barn och ungdomsperspektivet i socialtjänstens verksamhet ska stärkas genom nytänkande och innovation. Samverkan ska utvecklas med barnavårdscentraler och förskolor så att barn i riskzonen uppmärksammas tidigt. Socialtjänsten ska också medverka till att fler familjecentraler öppnas i samarbete med öppna förskolor och Västra Götalandsregionen. I samverkan med skolan är inriktningen att socialtjänsten ska bidra med specialistkompetens på det sociala området, så att skolan kan fokusera på kunskapsuppdraget. Föräldrar till unga i riskzonen ska stödjas med tidiga insatser. Generellt prioriterad målgrupp är ungdomar mellan 16 och 24 som inte studerar, arbetar, aktivt söker arbete eller har annan känd sysselsättning, liksom yngre som riskerar att komma i kontakt med kriminella gäng.

Staden ska aktivt arbeta för att minska antalet missbrukare bland annat i samverkan med den sociala ekonomins organisationer. Särskild vikt ska läggas vid ungdomars missbruk. Utbredning och typ av missbruk ska återkommande kartläggas för att utveckla insatserna.

Det ska inledas försök att finna nya vägar till sysselsättning för personer som är långvarigt beroende av försörjningsstöd, till exempel i form av en ny typ av rehabiliteringsanställning med samhällets stöd. För att finna genomförbara lösningar ska samverkan sökas med andra aktörer inom området, som Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Europeiska Socialfonden. Vi vill undersöka och utreda en

social investeringsfond för att skapa möjligheter till nya kreativa lösningar inom det sociala området.

För att stärka arbetet mot prostitution ska staden upprätta en handlingsplan mot prostitution och människohandel i Göteborg.

Staden ska bedriva en aktiv, uppsökande verksamhet för att nå hemlösa. Bostad som grund-konceptet ska finnas med bland insatsalternativen. Det innebär att en egen bostad ska ses som en plattform att ta itu med andra problem, till exempel missbruk, och inte det motsatta, att problemen ska lösas som en förutsättning för att få en bostad. Det gäller i synnerhet yngre hemlösa, som måste ägnas särskild uppmärksamhet och insatser. Det behövs en fördjupad samverkan mellan den sociala ekonomins organisationer, sjukvården, psykiatrin och övriga aktörer.

Stöd till kvinnor och barn som utsätts för hot och våld från män som de har eller har haft en nära relation med ska utvecklas i samverkan med kvinnojourerna och andra frivilliga aktörer. Samtidigt ska strävan vara att kvinnor och barn stannar kvar i hemmet och den som hotar eller utövar våld flyttar. Kriscentra för män ska utvecklas. Stöd ska också finnas när det gäller hot och våld i samkönade nära relationer. Kunskapen om hur vi bäst stödjer och skyddar kvinnor som lever i en utsatt livssituation med till exempel missbruk eller funktionsnedsättning ska främjas. Samordningen när det gäller stöd till brottsoffer ska förstärkas.

Arbetet mot det hedersrelaterade förtrycket, våldet mot unga kvinnor samt insatserna mot könsstympning fordrar fortsatt metodutveckling och kunskapsöverföring mellan skola och socialtjänst samt också mellan stadsdelarna.

Prioriterat mål

- Tidigt förebyggande och rehabiliterade insatser ska öka när det gäller barn och unga samt vuxna med missbruksproblem.

Fritid

Föreningslivet och folkbildningen i Göteborg ska vara starkt, levande och lokalt förankrat. Det ska främja jämställdhet, delaktighet, integration, folkhälsa och genomsyras av ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv. Alla har behov av miljöombyte och möjlighet att utvecklas tillsammans med andra. Barn och ungdomar med funktionsnedsättning ska kunna delta i fritidsaktiviteter tillsammans med andra.

Ett brett utbud av idrottsmöjligheter är viktigt för att fånga upp barns och ungdomars intressen. Antalet barn som får motion på recept och sedan också nyttjar möjligheten ökar. I det förebyggande friskvårdarbetet för barn och unga är det viktigt att arbeta med att få hela familjer att ändra sina vanor. De aktiviteter som erbjuds ska vara möjliga att delta i även för människor med begränsade ekonomiska resurser.

Råd för samverkan ”Idékom i Göteborg”, som finns mellan kommunen och den sociala ekonomins organisationer fungerar väl och ska fortsätta att utforma riktlinjer för det lokala samspelet.

Friluftsbaden är en plats för möten över generations- och stadsdelsgränser. Områdena används inte bara för bad utan även som gröna rum där människor äter, umgås, vilar och utövar spontanidrott. För att förstärka denna positiva utveckling kommer friluftsbaden att placeras under samma huvudman.

Arbetet med att få fler ungdomar att engagera sig i föreningar och utbilda sig till ledare och ta ledaruppdrag går trögt. Vi vill därför stärka föreningars arbete i denna fråga och även ge unga en möjlighet att utveckla sina sociala färdigheter.

Föreningsbidrag ska i högre grad vara kopplat till arbete med mångfald, jämställdhet och annat arbete som motverkar negativa normbildningar i samhället. Större föreningar ska upprätta jämställdhetsstrategier för att få bidrag från kommunen.

Sommarkolloverksamheten ska utvecklas och fler barn och unga kunna erbjudas denna aktivitet. Stadsdelarnas fritidsgårdar ska arbeta tillsammans med föräldrar och föreningslivet.

Prioriterat mål

- Andelen ungdomar i Göteborg som engagerar sig i föreningslivet ska öka.

Folkhälsa

Folkhälsoarbetet är centralt för att främja en hållbar utveckling i vår stad. Ytterst handlar folkhälsa om vilket samhälle vi vill leva i. Vår syn på folkhälsa tar sin utgångspunkt i strukturer och behovet av ett socialt förändringsarbete.

Vårt mål är att alla göteborgare ska ha samma goda folkhälsa som de grupper som idag har den bästa folkhälsan. Ohälsan slår hårdast mot de mest utsatta och det drabbar också barnen och den är intimt kopplad till barnfattigdom. I Göteborg lever nästan vart sjätte barn i fattigdom men skillnaderna mellan barns välfärd i olika stadsdelar är stor. Staden ska motverka ökade skillnader mellan människor och istället sträva efter jämlikhet i hälsa – särskilt riktat mot barn, ungdomar och deras föräldrar. Ohälsans klasstrappa i Göteborg ska bort.

I några av Göteborgs stadsdelar har barns psykosomatiska besvär och långtidssjukdomar nästan fördubblats jämfört med slutet av 1980-talet. Vi vill främja barns och ungdomars goda psykiska hälsa med ett förebyggande hälsoarbete. En grundlig analys av situationen i Göteborg för barn och ungdomar behövs och därför ska varje stadsdel i samverkan med hälso- och sjukvården ta fram underlag till barnhälsoindexet och arbeta utifrån det. Indikatorerna som tas fram måste gå att bryta ner och ska belysa situationen på en mer lokal nivå än stadsdel eftersom resultaten annars kan ge en missvisande bild av barnens levnadsvillkor.

Barnhälsoindexet ska sedan användas som verktyg i verksamheter som rör barn och unga för att bryta trenden av den ojämlika hälsan i Göteborg. Gemensamma strategiska framgångsfaktorer som samtliga verksamheter (sociala ekonomins organisationer, privata och offentliga aktörer) kan enas om kan ge folkhälsoarbetet långsiktiga och hållbara effekter.

Hälsan i staden ska också följas upp utifrån sociala bestämningsfaktorer, med speciellt fokus på barns hälsa. Uppföljningen ska också uppmärksamma hälsan hos homosexuella, bisexuella, transpersoner och queerpersoner (hbtq). Hbtq-personer har höga ohälsotal och behöver tydligare inkluderas i folkhälsoarbetet. Samma sak gäller personer med funktionsnedsättningar, som ofta mår sämre än övriga befolkningen.

Flickor och unga kvinnor mår också allt sämre genom mer stress och nedsatt psykisk hälsa. Ohälsan är högre bland kvinnor oavsett socioekonomisk bakgrund. Jämställdhetsperspektivet ska därför integreras i alla verksamheter och främst i förskola och skola.

Vårt sätt att bygga staden påverkar också folkhälsan. En god hälsa uppnås i en hälsosam livsmiljö fri från gifter och med möjlighet till fysisk aktivitet utomhus och meningsfulla fritidsaktiviteter. Närhet till grönområden i boendet är mycket viktigt. Vårt miljökvalitetsmål om en god bebyggd miljö ska ge alla en god boendemiljö.

Ensamhet och isolering leder till stora folkhälsoproblem. Fler generationsövergripande mötesplatser ska skapas där människor ges möjlighet att umgås. I gränsöverskridande möten kan relationer uppstå och bidra till hållbar folkhälsa på lång sikt.

Det drogförebyggande arbetet är en väsentlig del för att nå en god folkhälsa. Vi fortsätter vårt arbete för ett narkotikafritt samhälle och för att minska bruket av tobak och alkohol.

Hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvård ges till allt fler patienter inom stadens ansvar. Från att tidigare i första hand berört äldre så omfattas i dag många fler patientgrupper där gruppen yngre blir allt fler. Förutom ökad omfattning, ökar också komplexiteten av insatserna för svårt och multisjuka. För att möta ökade krav ska Göteborg Stad erbjuda en kvalitativt säkerställd hälso- och sjukvård inom berörda verksamheter och till vårdtagare boenden i hemmet.

Sjukvårdsinsatser, rehabilitering/habilitering, den avancerade sjukvården och insatser i livets slut kräver kunnig personal. Detta gäller inte minst för barn och vuxna med svåra funktionssnedsättningar. För att möta de ökade kraven inom verksamheten ska det genomföras kontinuerliga fortbildningsinsatser för personalen. Likaså att verksamheten organiseras så att det finns möjlighet att ha personal med spetskompetens inom viktiga sjukvårdsområden.

Verksamheten ska fokusera på den enskilde individens delaktighet i planeringen och inflytande över sin situation. För att förbättra inflytande och kompetens krävs en god samverkan inom verksamheterna och mellan stadsdelarna. Det fria vårdvalet kräver att det finns en tydligt reglerad samverkan med externa läkare, primärvården och länssjukvården. Det krävs tydliga insatser för att förbättra och säkerställa informationsöverföringen både internt och externt. Det är viktigt att man säkerställer ansvarsgränserna mellan olika huvudmän.

Utbildning

Göteborg ska fortsätta att utvecklas som kunskapsstad så att alla barn, unga och vuxna ges möjligheter att genom ett livslångt lärande utvecklas utifrån sina förutsättningar. Skolan ska utjämna maktskillnader mellan kön, samhällsklasser och grupper, förstärka samhällsgemenskapen samt skapa förståelse för naturens begränsningar och möjligheter. Detta kräver att kvaliteten är hög och likvärdig på alla skolor och inom alla skolformer samt att insatser och resurser fördelas efter behov.

Skolan ska förankra, verka i och utveckla demokratin och de mänskliga rättigheterna. Skolan ska arbeta mot mobbning, diskriminering och kränkningar. Vi har nolltolerans mot mobbning. Under året ska särskilt de skillnader som finns mellan flickor och pojkars upplevelser av detta samt sociala mediers roll uppmärksammas. Eleverna ska ges möjlighet att ta ansvar för att utforma sin skola och den egna lärandeprocessen. Lokala skolstyrelser med elever och föräldrar ska bildas och stärkas.

Det är avgörande för elevernas resultat att lärarna har höga förväntningar på alla barn och utgår från att alla vill och kan lära. Alla ska nå målen genom att undervisningen utgår ifrån en helhetssyn, där elevernas inre motivation oavsett om den är teoretisk, kulturell, estetisk eller hantverksmässig tas tillvara. Utbildningen ska uppmuntra kreativitet, innovationsförmåga och entreprenöriellt förhållningssätt. Tilläggs- och stödundervisning ska i första hand ges i klassrummet. Skolorna ska erbjuda läxhjälp/studiehjälp på och utanför skoltid. Barn och ungdomar ska tidigt ta del i det gemensamma ansvaret för vår miljö och därför ska andelen miljöcertifierade/-diplomerade förskolor och skolor öka.

Skolutveckling

Resurser för skolutveckling ska styras till de skolor där behoven är störst och ha fokus på uppföljning, goda exempel och tillsyn av kvalitet i utbildningssektorn. En mångfald av pedagogik gynnar eleverna och staden ska aktivt uppmuntra och säkerställa att det finns tillgängligt. Informations- och kommunikationsteknik (IKT) ska genomsyra de olika utbildningsformerna och stödja skolans pedagogiska linje. Elever som vill ska ges möjlighet att i grundskolan läsa gymnasiekurser och i gymnasieskolan läsa universitetskurser. De elever på yrkesprogrammet som önskar läsa till högskolebehörighet, ska ges möjlighet att göra det. Göteborg ska vara ett miljötekniskt föredöme, därför är det viktigt att satsa på kunskaper inom matematik, naturvetenskap och teknik.

Lärarnas pedagogiska skicklighet och skolledarnas pedagogiska ledarskap är centralt för ökad måluppfyllelse. Därför krävs en lärande organisation där eleven och den pedagogiska utvecklingen sätts i centrum. Stadens forskande lärare är viktiga för att vidareutveckla verksamheterna. Samarbetet när det gäller lärarstudenternas verksamhetsförlagda utbildning ska utvecklas tillsammans med universitetet.

Skolkök, som lagar och levererar mat till eleverna, är viktiga pedagogiska resurser och ska involveras mer i undervisningen.

Förskola, skola, föräldrar, individ- och familjeomsorg, primärvård och föreningsliv ska samverka i det förebyggande arbetet med barns och elevers sociala situation. Fokus ska vara den psykiska ohälsan bland elever i skolans högre årskurser. Verksamheterna ska ta ett nytt grepp kring elevhälsan utifrån den nya lagstiftningen och den nya organisationen. Rutiner för att identifiera barn och elever i behov av särskilt stöd ska utvecklas ytterligare.

Skolan och fritidsverksamheten ska arbeta integrerat och samverka med föreningslivet.

Eftersom nöjdelevindex för trygghet sjönk för särskolans elever ska deras situation och integrationsarbetet särskilt följas upp.

Modersmålsstödet i förskolan och modersmålsundervisningen i skolan måste utvecklas och kvalitetssäkras. Nyanlända elever ska under en övergångsperiod inte bara erbjudas undervisningsstöd utan även undervisning på modersmål i andra ämnen, främst matematik och engelska. Rutiner och strategier för mottagandet av nyanlända elever samt deras rätt till studiehandledning och språkförstärkningarna ska särskilt följas upp av nämnderna.

Utbyggnaden av förskolan ska fortsätta för att stärka kvaliteten, särskilt genom minskad storlek på barngrupperna. Förskolans öppettider ska anpassas efter familjernas behov av omsorg. I varje stadsdel ska föräldrar kunna välja förskola eller pedagogisk omsorg i hemmet (familjedaghem) med god pedagogisk verksamhet och hög kvalitet. Barnomsorg på obekväm arbetstid ska erbjudas i varje stadsdel och i varje region ska finnas barnomsorg på natten. Förskolan måste i högre utsträckning utveckla alternativa former, liknande ”I ur och skurverksamhet”. Staden kan ingå samverkan med fristående verksamhet för att lösa målet om full behovstäckning. Förskolan och skolan ska aktivt arbeta med jämställdhet och frågor kring homosexualitet, bisexualitet, transpersoner och queerpersoner (hbtq). Genuspedagoger och hbtq-kompetent personal ska därför finnas tillgängliga för varje förskola och skola. Jämställdhetsdiplomering är ett verktyg som kan användas.

De ungdomar som går ut gymnasiet utan godkända betyg, eller som avbryter sina gymnasiestudier, drabbas särskilt hårt av arbetslöshet. Därför ska gymnasieskolan i dialog med eleven, erbjuda och utveckla studieformer som främjar elevens motivation samt arbeta fram praktikplatser. För att nå de unga som faller inom ramen för det kommunala uppföljningsansvaret måste rutiner och metoder ytterligare utvecklas.

Det finns ett tydligt köns- och klassmönster när det gäller vilka som påbörjar akademiska studier eller yrkesinriktade studier. Gymnasieskolan måste bryta dessa och uppmuntra otraditionella yrkesval. Gymnasieskolan ska genomföra aktiviteter för att bryta könsrelaterat våld. Feministiskt självförsvar kan vara ett inslag.

Samverkan mellan grund- och gymnasieskolan skall ske vad gäller planering av övergången mellan de två skolformerna.

Vuxenutbildningen

Vuxenutbildningens fokus ska vara att utjämna levnadsvillkor, ge människor en andra chans i livet och möta omställning på arbetsmarknaden genom att anpassa sina former till individens behov och begränsningar. Verksamheten ska arbeta med validering och utveckla metoder för lärande för de med mindre studievana. Satsningen på yrkesgymnasiala utbildningar ska fortsätta samtidigt som vuxenutbildningen ska erbjuda möjlighet till studier för behörighet till högskola och grundläggande vuxenutbildning. Göteborgs stads stora generationsväxlingar och kompetensförsörjning ska särskilt uppmärksammas.

Kombinationen av Svenska för invandrare (SFI) med arbetspraktik och yrkesutbildning ska vidareutvecklas för att förstärka nyanländas etablering på arbetsmarknaden. De som läser SFI kombinerat med kärnämnen ska kunna erbjudas undervisning på sitt modersmål. Folkbildning är viktig både i sin fria roll och som samarbetspartner, därför ska den uppmuntras.

Prioriterade mål:

- Full behovstäckning i förskolan.
- Andelen elever med godkända betyg ska öka.
- Andelen elever som deltar i ämnesundervisning i minst matematik och engelska på modersmål ska öka.
- Antalet förskolor och skolor som har tillgång till genuspedagoger och hbtq-kompetent personal ska öka.
- Andelen miljöcertifierade/-diplomerade förskolor och skolor ska öka.

Äldre

Alla insatser inom äldreomsorgen ska utformas och utföras med respekt för brukarens självbestämmande och integritet. Det ställer krav på att insatserna är individuellt anpassade och syftar till att stärka individens egna resurser. För att äldreomsorgen ska vara av hög kvalitet fordras ett salutogent förhållningssätt samt hög kompetens och kontinuitet hos personalen.

Gott bemötande, stimulans och aktiviteter bevarar hälsa, självbestämmande och minskar läkemedelskonsumtionen. Självständigheten kan stärkas med tekniska stöd av olika slag. Staden ska tillsammans med forskningen och näringslivet främja utvecklingen av nya tekniska medel för att underlätta vardagsbestyren. Förebyggande insatser för att motverka isolering är också viktigt, därför måste möjligheterna att delta i sociala aktiviteter och möjligheterna att vistas ute öka. Måltiderna inom äldreomsorgen ska vara av god kvalitet och måltidssituationen sådan att den ger energi åt både kropp och själ.

Eftersom allt fler med stora behov väljer att bo kvar hemma måste insatserna och tryggheten inom hemtjänsten utvecklas. Arbetet med Göteborgsmodellen för ökat självbestämmande ska drivas vidare. Icke-biståndsbedömda trygghetsplatser ska finnas tillgängliga i alla stadsdelar som en möjlighet för återhämtning. Regelbundna utvecklingssamtal ska erbjudas göteborgare med bistånd inom äldreomsorgen samt finnas som en möjlighet också för äldre som sköts av anhöriga. Vi vill öppna för insatser från den sociala ekonomin inom hemtjänsten.

Äldre ska ha rätt att välja särskilt boende över hela staden. Par som har olika vård- och omsorgsbehov men vill bo tillsammans ska kunna göra det. Boendena ska vara öppna för aktiviteter för andra äldre som bor i närområdet. Staden ska ha en hög flexibilitet inom särskilda boenden för att kunna tillgodose olika behov och önskemål. Prioriterade grupper är personer med annat språk än svenska samt demenssjuka. Vi vill öka möjligheterna för brukare att kommunicera med personalen på sitt modersmål inom både hemtjänsten och på äldreboenden. För att möta de särskilda kompetenskrav som ställs för olika omsorgsbehov krävs en hög grad av samverkan mellan stadsdelarna i ett solidariskt hela-staden-perspektiv.

Anhöriga spelar en betydelsefull roll för omsorgen av de äldre och deras kunskaper är viktiga för kvaliteten i verksamheterna. De ska ha möjlighet till avlösning och det ska finnas olika stödformer utifrån deras behov. Anhöriga som utför ett omfattande omvårdnadsarbete har rätt till en kontaktperson och en individuellt utformad stödplan.

Det behövs en större bredd av boendeformer, till exempel trygghetsboende, som är anpassade till människors olika behov av assistans, social gemenskap och trygghet. Staden ska arbeta aktivt med de kommunala bostadsbolagen och privata fastighetsägare för att tillgången på bostäder med god tillgänglighet, teknikstöd för oberoende och gemensamhetslokaler ska öka.

Kvalitetsarbetet fortsätter genom kompetensutveckling för personalen, optimerad bemanning samt översyn av logistik och organisation.

Prioriterade mål

- Äldres inflytande över sin vardag ska öka.

Arbetsmarknad

För göteborgarnas bästa har staden tagit ett ökat ansvar för arbetsmarknadspolitiska insatser och arbetslösas försörjning. Den kommunala verksamheten fokuserar främst på insatser riktade till ungdomar, utrikes födda och människor med funktionsnedsättning.

Ungdomar som gått direkt från skolan till arbetslöshet är en viktig målgrupp. Särskilda insatser ska göras för att erbjuda stöd åt inaktiva ungdomar som saknar kontakt med Arbetsförmedlingen och unga arbetslösa som saknar fullständiga betyg från gymnasieskolan. Stadens arbetsmarknadsinsatser för unga ska inriktas på att stärka känslan av sammanhang (KASAM), fördelas efter behov och på jämställda villkor. Antalet unga som erbjuds sommarjobb ska öka och unga ska även erbjudas arbete på helger. Vid fördelning av praktikplatser och sommarjobb ska staden verka för att män får platser inom kvinnodominerade yrkesområden och kvinnor inom mansdominerade yrkesområden. På så sätt får den enskilde individen möjlighet att pröva sina talanger och förmågor och hitta nya karriärmöjligheter i livet.

Lokala och centrala insatser i staden ska samordnas i ett hela-staden-perspektiv och bedrivas i samarbete med samordningsförbunden och Arbetsförmedlingen. Andra viktiga samarbetsparter är Europeiska socialfonden, arbetsmarknadens parter, föreningslivet, folkbildningen med flera. Stadens arbetsmarknadsinsatser ska följas upp och utvärderas med ett gemensamt instrument för att säkerställa kvalitet och effekt.

Stadens förvaltningar och bolag ska ställa platser för praktik till förfogande motsvarande en per tjugo anställda. Förvaltningar och bolag som tar emot praktikanter ska erbjudas handledarstöd.

Arbetsmarknadsåtgärden OSA (offentligt skyddat arbete) fyller en viktig uppgift för människor med socialmedicinska behov. Åtgärden ska finnas inom så många olika verksamheter som möjligt. Traineeverksamheten för personer med funktionsnedsättning ska utökas.

Kultur

Kulturen är en viktig del av ett hållbart samhälle. Göteborg ska ha ett rikt och fritt kulturliv med mångfald och kvalitet. Kulturlivet i Göteborg ska vara inkluderande för alla, oavsett sociala, ekonomiska eller fysiska förutsättningar. Göteborgs Stad ska verka för att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i stadens kulturutbud.

Göteborg ska värna de demokratiska rum som kulturen utgör. Det kräver att kulturinstitutionerna stärker sina roller som offentliga mötesplatser. Målgrupperna måste breddas och nya besökare attraheras. Vi vill skapa fler centra för kulturen genom att utveckla nya kulturhus. Satsningen på Ungdomens kulturhus är ett sätt att skapa kulturella mötesplatser för unga. Biblioteken, som är våra mest nyttjade kulturinstitutioner ska vara levande och möta medborgarnas behov.

Stadens kultursatsningar ska lyfta den mångfald som Göteborg har och bidra till att skapa möten och ökad förståelse för varandra. Stödformen för interkulturella projekt är ett sätt att bidra till detta. Det är viktigt att ta tillvara nya kulturella strömningar och synliggöra de som inte kommit till uttryck. Kommunen ska vara en aktiv deltagare i HBTQ-festivalen. Göteborgs Stads kultursatsningar ska värna det fria kulturlivet och den fria scenkonsten samt fokusera på icke-kommersiella verksamheter. Göteborg ska stödja konstens egenvärde och främja konstnärers fria ställning. Samverkan mellan kultursektorn, kulturverksamheter, föreningar och enskilda ska utvecklas för ökad delaktighet och staden ska i större utsträckning upplåta lokaler åt det fria kulturlivet.

Barn och ungdomar har rätt till eget skapande och kulturutövning, oavsett uttrycksform. Därför ska kultur- och musikskolan fortsätta utvecklas och, utöver ordinarie undervisning, vara tillgänglig för alla unga mellan 6 och 19 år. Uppföljningen ska kvalitetssäkras och likvärdighet mellan stadsdelarna säkerställas. För att förbättra lokalsituationen och öka tillgängligheten för eleverna ska ett samarbete med skolorna utvecklas. Fler lokaler anpassade till kulturskolans verksamhet behövs. Kultursamordnare och lokala kulturombud är viktiga för en god förmedling av kultur, exempelvis för att skolornas kulturengagemang ska växa. Den pedagogiska verksamheten vid stadens museer och en inriktning mot barn och ungdomar på teater och bibliotek ska vidareutvecklas. Lässtimulans för unga ska ytterligare uppmuntras.

Rätten för medborgarna att utöva och möta kultur i sin närmiljö är viktig. Detta kräver en god lokal infrastruktur och en aktivt uppsökande verksamhet från

kulturinstitutioner och det fria kulturlivet. Uppsökande verksamhet för äldre ska utvecklas ytterligare.

Kulturen är viktig för stadens attraktionskraft, även som besöks- och turistmål. Vi vill stimulera den kreativitet som växer i den självorganiserande och spontana kulturverksamheten. Kulturen ska utgöra en naturlig och integrerad del i stadsutvecklingen för att bidra till en attraktiv stadsmiljö. Kulturförvaltningen och stadsdelarna ska involveras i planprocesserna, och enprocentsregeln för konstärlig gestaltning vid nybyggnation ska tillämpas. Stadsrummet ska stimulera till spontana kulturyttringar och skapa kreativa offentliga rum.

Prioriterat mål:

- Alla barn och ungdomar i Göteborg mellan 6 och 19 år ska, förutom ordinarie undervisning, erbjudas plats i kultur- och musikskolans verksamheter.

Mänskliga rättigheter

De mänskliga rättigheterna (MR) ska ligga till grund för stadens verksamheter. Vi vill utveckla ett systematiskt sätt att verka för människors rättigheter på lika villkor på kommunal nivå.

Vi strävar efter att omsätta konventioner som FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna, barnkonventionen, FN:s konventioner för kvinnors rättigheter och Europarådets ramkonvention om skydd för de nationella minoriteterna i praktisk handling.

Stadens verksamheter ska få stöd för att öka kunskapen om hur de mänskliga rättigheterna påverkar och kan konkretiseras i den egna verksamheten. Utvecklingen av ärendeberedningen är ett sätt att aktivt arbeta med MR-perspektivet. I mänskliga rättighetsarbetet ska även en regelbunden dialog föras med det civila samhällets organisationer. Arbetet behöver också följas upp. Därför vill vi att det mänskliga rättighetsperspektivet även ska beaktas i revisionsarbetet.

För att ändra värderingar och attityder ska ett planmässigt och kontinuerligt arbete i grupprocesser samt kompetenshöjning ske. Arbetet i styrelser, nämnder och ledningsgrupper ska nå ut till samtliga medarbetare inom respektive organisation. Detta förutsätter ett kommuncentralt strategiskt stöd för mänskliga rättighets- och jämställdhetsarbetet för stadens ledning, nämnder och styrelser. Kommunen ska i sina verksamheter använda sig av likabehandlingsplaner i förhållande till alla diskrimineringsgrunder. Dessa planer ska tillämpas aktivt i samtliga nämnder och styrelser.

Nationella minoriteter

Göteborgs Stad ska värna och säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter. Det innebär att staden inom sitt kompetensområde ska främja de målsättningar som återfinns i ramkonventionen om skydd för de nationella minoriteterna. Staden ska aktivt informera om rättigheterna.

Göteborg utgör förvaltningsområde för finskan. De sverigefinnar som bor i ett finskt förvaltningsområde har rätt att använda sitt modersmål i muntliga och skriftliga kontakter med myndigheter. Förskoleverksamhet och äldreomsorg på finska ska erbjudas. Göteborgs Stad ska samverka med andra berörda myndigheter inom förvaltningsområdet.

Mångfald och integration

Göteborg ska vara en stad fri från diskriminering. En stad med mångfald är en dynamisk och framgångsrik stad. Mångfaldsarbetet ska motverka all diskriminering genom att förändra och utveckla attityder och värderingar samt motarbeta diskriminerande eller osynliggörande strukturer. Det handlar om att utmana föreställningar om olika grupper och ifrågasätta normer. Göteborg ska aktivt arbeta för att alla människor oavsett kön, kulturell bakgrund, etnicitet, religiös tillhörighet, språk, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck och funktionsnedsättningar ska ha lika rättigheter och möjligheter att leva ett gott liv.

De kommunala arbetsplatserna ska präglas av mångfald, jämställdhet och tillgänglighet. Jämställd och likvärdig service ska garanteras hos stadsdelarna, bolagen och fackförvaltningarna i staden. Verksamheternas bemötande av hbtq-personer ska uppmärksammas. Göteborgs integrationsarbete ska fokusera på att stärka samhällsgemenskapen och präglas av en öppenhet för nya idéer och kreativa arbetssätt. Rådet för integration och samhällsgemenskap utgör en viktig del i detta arbete. Resultatet av styrkortet för integration och främjande av integrationen i enlighet med S2020 ska särskilt lyftas inom stadens verksamheter. Fler mötesplatser ska skapas där människor från olika kulturer möts så respekten, förståelsen och gemenskapen för och med varandra ökar. Göteborgs Stad ska aktivt bidra till att öka den interkulturella dialogen.

Prioriterat mål

- Integrationen, såsom den uttrycks i styrkortet för integration, ska öka.

Jämställdhet

Jämställdhet är en mänsklig rättighet. Diskriminering på grund av kön kan aldrig tolereras. Traditionella och konstruerade könsroller är en del av en maktstruktur som hindrar lika rättigheter. Människor måste befrias från sina könsroller och de normer, beteenden och förväntningar som följer av dessa och som förtrycker barns individualitet. Pojk- och mansrollen behöver problematiseras och analyseras ytterligare.

Göteborgs Stad ska bli en förebild och föregångare i jämställdhet och jämställd verksamhetsutveckling. Genom undertecknandet av den Europeiska deklarationen om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal nivå ska jämställdhetsperspektivet integreras i stadens alla verksamheter. Jämställdhetsarbetet ska integreras i styrning av organisationen, formuleringar av mål, verksamhetsplanering, budget, uppföljning och i utvärdering. Varje nämnd och styrelse ska arbeta med jämställdhetsintegrerade budgetar och uppföljningsprocesser.

För att veta om och hur ojämställdhet råder behöver strukturer synliggöras och analyseras. Viktiga komponenter för jämställdhetssäkring är tillgången till könsuppdelad statistik, kartläggningar och analyser, konsekvensbedömningar utifrån kön samt att genomföra åtgärder. Vid inköp av nya system inom staden ska det säkerställas att de kan uppfylla kravet på tillgång till könsuppdelad statistik. Jämställdhetskonsekvenser ska redovisas i beslutsunderlag. Kartläggningar för att synliggöra skillnader i invånarservicen ska genomföras ur ett könsperspektiv i stadens alla verksamheter. Resultaten ska redovisas i en konkret åtgärdsplan. Staden behöver också utveckla samordningen av jämställdhetsarbetet och därför ska en större övergripande jämställdhetsstrategisk samordningsfunktion utvecklas.

Nämnder och styrelser ska arbeta med jämställdhet utifrån ett helhetsperspektiv. Ett bra exempel är program för hållbar jämställdhet, som flera förvaltningar och bolag arbetar med. Ett framgångsrikt jämställdhetsarbete förutsätter ett aktivt engagemang och ansvar på ledningsnivå, och ska integreras i de ordinarie verksamheterna. Jämställdhetsinsatser måste tydligt påvisa resultat och effekter för kön uppdelat på kvinnor och män, flickor och pojkar.

Göteborgs Stad ska stödja den sociala ekonomins arbete med kvinnors rättigheter.

Prioriterat mål

- Andelen jämställdhetssäkrade verksamheter inom nämnder och bolag ska öka.

Insatser för personer med funktionsnedsättning

För att delaktighet och jämlikhet ska bli en realitet för personer med funktionsnedsättning ska den enskildes behov tillgodoses och tillsammans med livssituationen alltid utgöra utgångspunkten för stadens insatser. Insatser för personer med funktionsnedsättning ska vara integrerande och utgå från ordinarie verksamheter och inte vara separata lösningar. Stödinsatser skall bedömas utifrån en helhetssyn med fokus på utförande och delaktighet. Barns behov och möjlighet till inflytande ska beaktas.

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Stöd till barn som har en närstående med funktionsnedsättning behöver utvecklas. Stöd i föräldraskapet för såväl anhörig som närstående med funktionsnedsättning ska förbättras. I Göteborg finns en mångfald i fråga om språk och kulturell bakgrund. Informationen och stödet ska utformas så alla nås. Brukarrevision ska användas som ett instrument för att öka delaktigheten och för att utveckla verksamheter.

Kvinnor och flickor med funktionsnedsättning är utsatta för flerfaldig diskriminering. Kön påverkar vilka bedömningar och vilka insatser som ges. Kunskaper och metoder måste utvecklas så att bedömningar och insatser blir jämställda. Kvinnor med funktionsnedsättning har en särskilt sårbar livssituation när det gäller mäns våld mot kvinnor. Jourboende och andra former av skydd och stöd ska finnas tillgängliga. Ett nära samarbete mellan staden, psykiatrin och primärvården är viktigt för personer med psykiska funktionsnedsättningar.

Arbetslösheten är stor bland personer med funktionsnedsättning. Göteborgs stad ska aktivt arbeta för att varje människas potential tillvaratas på arbetsmarknaden. Samverkan mellan kommunen, arbetsförmedlingen, försäkringskassan och lokala företag ska förbättras för att ge fler arbete och/eller arbetsrehabilitering.

Daglig verksamhet ska anpassas till egna intressen och förutsättningar. Funktionsnedsatta behöver en större variation i sysselsättningen, det gäller dels rätten att välja daglig verksamhet över hela staden, dels möjlighet att välja externa aktörer inom området. Daglig verksamhet ska fortsätta moderniseras, exempelvis genom att stödja kooperativ verksamhet. Habiliteringsersättningen ska höjas för att ytterligare uppmuntra deltagande i den dagliga verksamheten.

Göteborgs Stad ska öka medvetenheten om personer med funktionsnedsättning och deras rättigheter. Det behövs också fler boendealternativ för människor med funktionsnedsättning. Den enskilde ska ha rätt att få ett boende anpassat efter eget behov med stöd och service. Fler boenden ska skapas och arbetet med att reservera lägenheter enligt f100 ska utvecklas. Tillgång till kontaktlägenhet, träffpunkter och personal ska finnas i anslutning till bostaden eller i närområdet. Möjligheten till aktivt socialt umgänge ska stimuleras. Genom ökad kompetens hos personalen och samverkan ska behovet av köpta boendeplatser utanför Göteborg minska.

Göteborgs Stads gratifikation ska erbjudas dem som haft daglig verksamhet på samma villkor och vid samma tillfälle som förvaltningens övriga anställda.

Prioriterat mål

- Tillgången på bostäder, arbete och meningsfull sysselsättning ska öka för personer med funktionsnedsättning.

Näringsliv och Turism

Stadens arbete med näringslivsfrågor utgår från att kommunen kan påverka och vara ett stöd för omvandlings- och utvecklingsarbetet av näringslivet i Göteborg. Göteborgs Stad ska stödja ett differentierat näringsliv, öka sysselsättningsmöjligheterna i vår arbetsmarknadsregion, stärka de hållbara transporterna och i förlängningen stärka stadens attraktivitet.

Som en del av samverkan mellan samhället, forskningen och små och stora företag spelar bland annat Science parks en betydelsefull roll för näringslivets utveckling. De goda erfarenheterna av sådana insatser ska föras vidare till nya områden och branscher.

Under mandatperioden ska Göteborgs Stad utveckla sitt stöd till småföretagare, att gälla flera språk. Vi vill också att staden aktivt arbetar med de kreativa näringarna inom kultursektorn eftersom vi är övertygade om att dessa kommer att vara en viktig del i den framtida arbetsmarknaden och stadens framtida profil.

Vi vill få fler företag att etablera sig i regionen och i Göteborg. Staden ska ha en öppen dialog med näringslivet om hur vi bygger det framtida och uthålliga Göteborg. Vi behöver strukturer i kommunen som ger förutsättningar för denna dialog och kontakt. Frågor och förslag som kommer från näringslivet ska behandlas på ett öppet, tydligt och effektivt sätt för att etableringar ska ske i samklang med stadens hållbarhetsmål. Aktörer inom social ekonomi tror vi kan bidra till dessa mål. God näringslivsutveckling ska vara en naturlig del av stadsbyggnadsarbetet. Det är viktigt att staden engagerar sig så tidigt som möjligt när företag vill etablera sig i vår stad. Små lokala företag är viktigt för stadslivet. En förutsättning är tillgång till verksamhetslokaler. Staden ska följa upp hur företagen uppfattar kontakterna med våra förvaltningar med ett NKI-Index som verktyg för ett kontinuerligt förbättringsarbete.

I egenskap av storstad har Göteborg stor möjlighet att locka olika kompetenser. I ett näringslivsperspektiv är det avgörande att vara en attraktiv studentstad.

Stadens roll som kultur- och evenemangsstad kommer att få en allt större betydelse för utvecklingen av det lokala näringslivet. Koncept såsom Brewhouse, med ett kreativt center med fokus på musik- film- och medieproduktion ska utvecklas inom nya branscher, till exempel inom konsthantverk. Göteborgs Stad ska fortsätta att utvecklas som turiststad. Vi vill utveckla den gröna turismen i staden och se den som en framtida del av turistbranschen i Göteborg. Göteborg och regionen har med närheten till havet, skärgården och omgivande naturområden goda förutsättningar för en grön stadsturism där vi använder våra geografiska fördelar. Göteborg ska bli en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar evenemangsstad.

Klimat och miljö

Göteborg ska vara ett föredöme i att skapa goda förutsättningar för barnen och framtida generationer. Bland annat ska ett koldioxidindex införas som i etapper vägleder mot rättvisa utsläpp 2050. Genom klok stadsplanering kan resebehov och klimatpåverkan begränsas. Ny energieffektiv teknik och nyttjandet av miljöbränslen ska främjas för att bidra till minskad klimatpåverkan. Förnybar kraft- och bränsleproduktion måste byggas ut inom staden. En vindkraftspark i Hakefjord är i detta sammanhang välkommen liksom ökad produktion av biogas från både skogsråvara och matavfall. Vi behöver även öka den lokala matproduktionen för att minska transporterna och berika göteborgarnas fritidsaktiviteter.

Odling skapar medvetenhet om vad man äter och köper. För att öka stadens koldioxidupptagande förmåga ska vi restaurera våra vattenområden och skapa en grönare stad med fler träd. Parallellt ska vi säkerställa att onödigt utläckage av metan och andra klimatstörande gaser minskas.

Giftfri och hälsosam stad

Giftflödena in i Göteborg kommer huvudsakligen från vår konsumtion. Effektivaste sättet att minska giftmängderna i samhället är att vidta åtgärder vid källorna. Våra verksamheter ska därför avstå från produkter som innehåller svårnedbrytbara gifter, till exempel ska textilier som kommunen upphandlar och köper in vara ekologiska. Andelen miljömåltider som vi serverar ska under mandatperioden öka markant. En miljömåltid är definierad enligt fastställda checklistor och ska vara ekologisk, säsongsanpassad och bestå av en stor andel vegetabilier och baljväxter och ta hänsyn till etiska aspekter. Den ska inte innehålla fisk som är rödlistad utan följa de rekommendationer som kommer från miljöstyrningsrådet eller liknande. Hantering av livsmedel ska ske så att svinnet minimeras. Allt kött som staden upphandlar och serverar ska vara ekologiskt.

För att nå de kvalitetsnivåer på slam och rötrester som kan accepteras, av både dem som tar emot restprodukterna och andra berörda, så ska åtgärderna för att få bort ovälkomna ämnen förstärkas. Vi ska utreda förutsättningarna att inrätta en ozonreningsanläggning vid utflödet från Östra sjukhuset som bland annat ska oskadliggöra läkemedelsrester och multiresistenta organismer. Vi ska även verka för att minska förorenade flöden från vägar och industrimark och i möjligaste mån styra bort dessa från hushållens avloppsflöden. Samtidigt bör vi optimera våra befintliga system för bland annat kväverening.

Även luftsituationen måste förbättras och därför ska våra verksamheter stödja förverkligandet av Västsvenska infrastrukturpaketet så att miljöbelastningen från trafiken kan begränsas. Kan vi minska andelen bilresor så förbättras även bullersituationen i staden samtidigt som stora ytor frigörs för viktigare ändamål. Fokus i transportarbetet bör ligga på att få ner utsläppen av växthusgaser, kväveföreningar och kolväten samt att minska partikelhalterna. Vi ska även sanera förorenade markområden för att förhindra läckage av föroreningar och verka för att nedskräpningen minskar. Alla förvaltningar och bolag skall ta en aktiv del i att göra Göteborg renare.

Bevara den biologiska mångfalden

Avgörande för att bevara den biologiska mångfalden är att skydda livsutrymmet för olika organismer. Därför vill vi skapa nya naturreservat till exempel längs Lärjeån och Välen. Vi ska samtidigt skydda befintliga naturskyddsområden som Rya skog, Osbäcken, Delsjöområdet, Billdals södra skärgård, Ardalsberget med flera. Ingrepp i gröna stråk som binder samman olika grönområden ska undvikas. Vi ska också skydda havens grunda vikar och slå vakt om strandskyddet. De grunda havsvikarnas potentiellt höga bioproduktion, betydelse för andra ekosystem och känslighet gör dem särskilt angelägna att värna. Hotade arter måste ges möjlighet att nå livskraftiga bestånd och därför ska vi anpassa skötseln av våra mark- och vattenområden så att livet kan bli rikt även i områden som inte är skyddade. Vi ska inte heller upphandla hotade arter eller djuphavsarter.

Grön rekreation för alla

Göteborg ska planeras utifrån ett effektivt markutnyttjande så att de bebyggda delarna av staden har nära till grönområden. Där ger dessa gröna ytor möjlighet till rekreation, rehabilitering, stadsnära odlingar samtidigt som de främjar den biologiska mångfalden och förskönar staden. Stadens jordbruksmark ska i betydligt högre grad än idag bli produktiv med ekologiska odlingar. Samtidigt vill vi skapa fler koloniområden och därmed öka möjligheten att semestra i sin egen stad. Staden ska också erbjuda platser för stadsnära odling, till exempel på Skansberget.

God resurshushållning och medvetna konsumenter

Göteborg har ett ohållbart stort behov av råvaror vilket medför en långsiktig otrygghet både ur ett försörjningsperspektiv och ur ett ekonomiskt perspektiv. Vårt nya prioriterade mål om resurshushållning ska värdera resultatuppfyllelsen på vår väg mot en materiell harmoni med naturen. Detta kräver att vi skapar ett

kretsloppssamhälle men även att vi minskar avfallsmängderna. I denna uppgift ligger att påverka medborgarnas beteenden, attityder och kunskaper så deras avfall sorteras rätt. Det innebär också att vi ska förbättra och utveckla systemen så att nyttan av återvunna fraktioner förbättras.

Ofta avgörs avfallsmängderna och klimatpåverkan redan vid köptillfället. Det är därför en angelägen konsumentpolitisk uppgift att medverka till att invånare utvecklar beteenden och konsumtionsmönster som är långsiktigt hållbara. Aktiviteter som leder till att varor byts, samutnyttjas och återvinns ska därför främjas. Uppsökande verksamheter är viktiga inslag i miljöarbetet eftersom vi vill nå alla medborgare. Göteborg ska som medveten konsument genom nämnder och bolag vara en förebild i våra ekonomiska aktiviteter och gynna de etiska och miljöriktiga verksamheter som finns i vår omvärld. Ett led i detta är grön upphandling och att öka andelen miljöanpassade och etiska inköp.

Prioriterade mål

- El-effektiviteten ska öka.
- Förbrukningen av fossila bränslen ska minska.
- Andelen miljömåltider ska öka.
- Resurshushållningen inom avfallshanteringen i Göteborg ska öka.

Stadsutveckling

Mångfald ska vara ledordet i stadens planering utifrån de tre hållbarhetsperspektiven. Stadsplaneringen ska vara en inkluderande process som skapar delaktighet och ger möjlighet till inflytande. Göteborgarnas inflytande över stadsplaneringen ska stärkas. Arbetet med S2020 skall utvecklas vidare och spridas till fler verksamheter och fler aktörer.

Vi vill ha en stark allmännytta eftersom det är avgörande för en socialt hållbar bostadspolitik. Alla som vill bo i Göteborg får inte en egen bostad och därför är bostadsbyggandet prioriterat, med inriktningen att bygga hyresrätter för den öppna marknaden. Göteborgarna ska ha möjlighet att leva i bra bostäder till rimliga kostnader. Göteborgs Stad ska utveckla de allmännyttiga bostadsföretagen, bland annat genom att bygga nya hyresrätter och motverka att fler hyresrätter omvandlas till bostadsrätter.

Bostadsbristen ska bemötas genom ökat bostadsbyggande. En snabb, säker och effektiv process för etablering av bostäder och näringsliv är avgörande för Göteborg. Därför ska stadens nämnder och styrelser aktivt arbeta för att öka bostadsproduktionen.

Vi vill reservera fler små hyreslägenheter för ungdomar så det blir lättare att få tag i den första egna bostaden. Vi vill stärka människors möjligheter att kunna välja hur de vill bo. Vid nybyggnation ska vi främja de upplåtelseformer som är underrepresenterade i befintliga bostadsområden.

Arbetet med att få fler bostäder anpassade för personer med funktionsnedsättningar i befintligt bostadsbestånd ska intensifieras och andelen tillgänglighetsmärkta bostäder och offentliga lokaler ska öka.

Gemenskapsboenden i nya eller befintliga fastigheter ska främjas.

Vid utveckling av stadens nya och befintliga områden ska en medveten kulturplanering vara en naturlig del av planprocessen. Stadsnära odling ska främjas. Det kan vara allt från koloniområden till odling i bostadskvarteret.

Nya bostadsområden ska planeras på ett sätt som integrerar affärer, service och småskaligt näringsliv med bostäder. Vi ska inte bygga nya externa köpcentra. Staden ska bidra till att de lokala torgen utvecklas till levande närmiljöer och sociala mötesplatser.

Vattenförsörjning är en del av Göteborgs stads infrastruktur. Vattendistributionen och avloppshanteringen ska vara självklara delar i arbetet med att utveckla och bygga staden för framtiden.

Vi ska ta fram en modell för förmedling av bostäder för att åstadkomma en rättvis fördelning av lediga lägenheter. Fördelningen ska ske efter kötid och de allmännyttiga bostadsbolagen ska förmedla sina platser gemensamt och transparent. Stadens bostadsbolag ska ha likalydande och icke diskriminerande uthyrningsregler.

Prioriterade mål

- Bostadsbristen ska minska, därför ska det under året byggas cirka 2 500 bostäder.
- Göteborgarna vill ha en ren och trygg stad, därför ska nedskräpningen i Göteborg minska.

Trafik

Möjligheten att åka till och från staden är en avgörande konkurrensfaktor. Det måste finnas goda förutsättningar att åka kollektivt till sitt arbete inom hela Göteborgs arbetsmarknadsregion.

Med Västlänken byggs ett modernt och effektivt järnvägssystem som utgör ett framtida viktigt inslag inom ramen för det Västsvenska infrastrukturpaketet. Detta kräver stora kollektivtrafiksatsningar i Göteborg för att bland annat uppnå miljökvalitetsnormerna och förbättra framkomligheten för kollektivtrafiken i centrala Göteborg. Kollektivtrafiken ska göras attraktivare genom ökad snabbhet, kvalitet, turtäthet och konkurrenskraftiga priser. Den ökande inpendlingen med bil måste mötas med en förbättrad kollektivtrafik.

Genom att bygga längs kollektivtrafikstråk där etablerad handel och service finns minskar behovet av bilresande och ny infrastruktur. Energieffektiv teknik och nyttjandet av miljöbränslen är viktigt för att minska stadens klimatpåverkan.

Göteborg ska vara en cykelvänlig stad. Vi vill verka för en sammanhållen stad och med fasta förbindelser över älven göra det enkelt att gå eller cykla. Vi vill hitta nya sätt att locka fler göteborgare att välja cykeln och ge bättre trafikinformation.

Stadens nämnder och styrelser ska aktivt arbeta med att utveckla attraktiva cykelstråk, funktionella och säkra cykelparkeringar med hög tillgänglighet och informationsinsatser samt en förbättrad trafikmiljö för cykel. Nya cykelbanor ska byggas och gamla rustas upp.

Göteborgs Stad ska göra det enkelt för göteborgarna att resa miljövänligt genom att främja bilpooler och bygga ut nya pendelparkeringar.

Tillgängligheten i kollektivtrafikens fordon och vid hållplatserna ska fortsätta att utvecklas. Genom bättre anpassade fordon och funktionella hållplatser kommer även personer med funktionsnedsättning att i första hand kunna åka med tidtabellstyrd kollektivtrafik, och vid behov komplettera med anropsstyrd trafik. Färdtjänsten ska utvecklas så att brukarna upplever samma tillgänglighet som övriga kollektivtrafikresenärer.

Vi ska utreda möjligheten för en etablering av spårvägstrafik till Norra Älvstranden och Backa för att underlätta trafiken i belastade områden.

En koldioxidpott ska administreras centralt som bland annat finansierar utrustningen för att genomföra videokonferenser som ett alternativ till resor.

Prioriterat mål

- Biltrafiken ska minska till förmån för resande med kollektivtrafik och cykel.

Myndighetsutövning

Kommunens myndighetsutövning har en kontrollerande och ibland en tvingande uppgift som ytterst är uttryck för samhällets maktbefogenheter i förhållande till medborgarna. Det är därför av yttersta vikt att oavsett om beslutet är gynnande, kontrollerande eller tvingande så ska Göteborgarna garanteras en rättvis och saklig behandling i kontakten med kommunen. Detta är avgörande för tilltron till staden och för att rättssäkerheten upprätthålls.

När Göteborgaren möter kommunen så ska bemötandet vara professionellt, kompetent och objektivt. Göteborgaren ska veta att de behandlas lika oavsett var i staden eller i vilken verksamhet de får sitt ärende prövat. För att säkerställa ett korrekt agerande ska det bedrivas ett systematiskt kvalitetsarbete i verksamheter, där någon form av myndighetsutövning utövas. Detta för att garantera gott bemötande, likabehandling, kompetens och att handläggningen sker rättssäkert. Bra rutiner för dokumentation är ett viktigt verktyg i detta arbete.

Respekten för den enskilde individen är avgörande för ett bra bemötande. Beslut och underlag skall vara så utformade att de är anpassade till de krav på begripligheet som lagstiftningen kräver. Det innebär bland annat ett enklare begripligare språk. Staden ska i sin myndighetsutövning beakta de skyldigheter som följer av att staden är ett förvaltningsområde för finskan.

Varje överklagande som vinner gillande i högre instans ska på ett systematiskt sätt följas upp för att ligga till grund för erfarenhetsutvidgning och förbättringsinsatser i organisationen.

Personal

Göteborgs Stad ska vara en god och föredömlig arbetsgivare. Invånare och anställda ska uppfatta staden som en attraktiv arbetsplats med rättvisa och trygga villkor. Personalen ska vara delaktig och ha inflytande över sin egen arbetssituation och klimatet ska präglas av öppenhet. I all verksamhet ska personalen ha förutsättningar att utföra sina uppgifter med professionalism och kunna utvecklas i sitt arbete. Chefer ska sträva efter en förtroendefull samverkan med de anställdas fackliga organisationer. Staden ska vara ett föredöme när det gäller att motverka alla former av diskriminering. Som arbetsgivare ska vi dessutom tydligt arbeta mot våld i nära relationer som våra anställa kan vara drabbade av eller utsätter närstående för.

För att Göteborgs Stad ska behålla och utveckla sin attraktionskraft som arbetsgivare är en fortsatt prioritering av följande frågor angelägen:

- En väl fungerande intern arbetsmarknad
- Chefers förutsättningar för kommunikativt ledarskap samt chefsrekrytering
- Utveckling av kompetens samt hälsofrämjande arbetsmiljö
- Trygga anställningsvillkor med grundanställning på heltid
- Jämställda och konkurrenskraftiga löner
- Verksamheter med integrerat jämställdhets- och mångfaldsperspektiv

Tillsvidareanställda inom avtalsområden där det finns samverkansavtal mellan staden och de anställdas organisationer ska inte sägas upp på grund av arbetsbrist, utan vid behov erbjudas annan placering med bibehållna löneförmåner. Intern rörlighet ska stimuleras för att ge medarbetare tillfälle till utveckling i arbetet. Vid rekrytering ska möjligheten att lösa denna internt prövas.

Kommunikativt ledarskap och chefsrekrytering

Att utveckla ledarskapet är en strategisk fråga. Att stadens chefer är goda ledare med hög kommunikativ förmåga är avgörande såväl för kvaliteten och effektiviteten i verksamheterna som för arbetsmiljön och samarbetsklimatet på arbetsplatserna. Framtida ledare inom den egna organisationen ska identifieras och ges förutsättningar att växa med arbetsuppgifterna.

Det långsiktiga målet om mångfald bland de anställda innebär att personalsammansättningen på alla nivåer ska spegla befolkningsstrukturen i Göteborg. Den strukturella diskrimineringen av kvinnor och utrikes födda i samhället återspeglar sig även i vår organisation, vilket innebär att dessa två grupper haft svårare att nå de högre befattningarna. I nuläget är andelen personer som är födda utanför Norden lägre på chefsnivå än på medarbetarnivå, samma samband råder även för gruppen kvinnor utifrån den samlade statistiken för hela staden. Därför ska särskild kraft läggas på att på chefsnivå öka andelen anställda som är födda utanför Norden samt öka andelen kvinnor. Fokus ska ligga på värdering av den sammantagna reella kompetensen som den vunnits genom utbildning, arbetslivserfarenhet eller på annat sätt.

Kompetens och hälsofrämjande arbetsmiljö

Kommunens arbetsorganisationer ska ta tillvara och utveckla kompetens samt främja ett gott samarbetsklimat och de anställdas engagemang och hälsa. Validering av reella kompetenser hos de anställda samt kompletterande fortbildnings- och utvecklingsinsatser ska vara integrerade delar i verksamheten. Regelbundet genomförda individuella utvecklingssamtal och arbetsplatsträffar är viktiga redskap för att stimulera till detta. Staden ska jobba strategiskt med den framtida försörjningen av arbetskraft.

Arbetsmiljöarbetet ska vara inriktat på att främja hälsa och förebygga ohälsa, även psykosocial ohälsa. När någon ändå drabbas av sjukdom eller skada med längre eller återkommande sjukskrivning är det chefens ansvar att ha ett aktivt förhållningssätt och en dialog med personen ifråga om vilka rehabiliteringsinsatser som kan vara lämpliga. I samband med rehabilitering kan ibland byte av arbetsuppgifter bli aktuellt. Möjligheten till ”grön rehabilitering” ska utvecklas. Förvaltningar och berörda bolag ska samarbeta utifrån ett hela-staden-perspektiv och när så behövs vara öppna för att pröva okonventionella lösningar för att möjliggöra arbetsbyte.

Trygga anställningsvillkor med grundanställning på heltid

Göteborgs Stad ska erbjuda trygga anställningsvillkor. Normen ska vara att erbjuda alla tillsvidareanställning. Andelen arbetad tid som utförs av timanställda ska minska. Alla grundanställningar ska vara på heltid, samtidigt som stadens chefer ska erbjuda möjligheter till deltid i form av partiell tjänstledighet för dem som önskar. Deltid eller annan önskad tjänstgöringsgrad ska erbjudas dem som så önskar. Stadens gemensamma bemanningsprocess innebär ett nytt sätt att arbeta med bemanningsplanering, schemaläggning och uppföljning. Det nya arbetssättet som startade under 2010, utgår ifrån heltidsanställningar och leder till att bemanningen balanseras utifrån verksamhetens, medarbetarnas och brukarnas behov och önskemål. En viktig förutsättning är att förvaltningsledningarna är engagerade i frågan och ger tydliga uppdrag som leder till införande av det nya arbetssättet. För att arbetet ska bli framgångsrikt krävs ett förändrat arbetssätt hos chefer och medarbetare, samt kunskap om hur man använder befintliga IT-stöd för planering/styrning, schemaläggning, uppföljning och korttidsbemanning. Förändringsarbetet ska utformas i samverkan med de fackliga organisationerna och i samråd med berörd personal.

Jämställda och konkurrenskraftiga löner

Staden ska jobba aktivt för att erbjuda jämställda löner och utjämna de skillnader som finns mellan mansdominerade och kvinnodominerade yrkesgruppers löner. Ett betydligt högre index utgår till verksamheter där kvinnodominerade yrkesgrupper finns. För att staden i sin helhet skall nå målet med att åtgärda osakliga löneskillnader måste varje förvaltning vidta åtgärder så att målet nås. Varje förvaltningsledning ska diskutera hur löneprioriteringarna skall göras och ta fram en handlingsplan med åtgärder för jämställda löner. Denna handlingsplan ska utgöra grund för hur löneökningar prioriteras i syfte att osakliga löneskillnader ska upphöra samt för att trygga kompetensförsörjningen på kort och lång sikt.

Lönerna i staden ska vara konkurrenskraftiga för att säkerställa de rekryteringar som behövs. Tidsbegränsat anställda ska lönesättas efter samma kriterier, principer och befattningsvärdering som tillsvidareanställda. Samma ska gälla för nyanställda i förhållande till tidigare anställda.

Jämställdhets- och mångfaldsperspektiven

Personalpolitiken i Göteborgs stad ska understödja ett integrerat jämställdhets- och mångfaldsperspektiv i verksamheterna. Organisationens resurser ska fördelas på ett jämställt sätt, såsom löneförmåner, kompetensutveckling etc. Genom könsuppdelad statistik ska fördelningen av resurser analyseras. Det ska finnas ett rättvist, tydligt och öppet system för befordran och karriärutveckling. Åtgärder ska vidtas för att komma till rätta med den könsbaserade arbetssegregeringen. Män ska särskilt uppmuntras till att ta ut föräldraledighet.

Prioriterade mål

- Andelen födda utanför Norden samt andelen kvinnor ska öka på chefsnivå.
- Osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män ska minska.
- Normen för Göteborgs Stad ska vara att erbjuda alla anställda en tillsvidareanställning på heltid.

Uppdrag kopplat till det prioriterade målet

Vid utgången av 2012 ska alla verksamheter redovisa en konkret och tidsatt åtgärdsplan på hur de ska nå det prioriterade målet.

Ekonomi

Under 2010 vände ekonomin för Sverige och Göteborg uppåt. Efter ett mycket osäkert läge under finanskrisen kan vi nu inför budgeten 2012 konstatera att vi har en stabilare situation och gynnsammare utveckling. Den svenska ekonomin har återhämtat sig på bred front och prognoserna för den närmaste tiden är betydligt mer positiva än vad någon hade trott när krisen var som värst. De bedömningar som görs runt om oss är mer dämpade. Delar av världsekonomin, inte minst i Europa, har fortfarande stora underskott och ekonomiska kriser att hantera. Vi har den senaste tiden också sett hur snabbt världsläget kan förändras genom miljökatastrofer och väpnade konflikter. Så även om bilden är ljusare måste vår stad ha beredskap för snabba ekonomiska svängningar. En långsiktig och välskött ekonomi har länge varit ett signum för vår stad och det gäller även 2012 och framåt. I budget 2012 har vi valt att använda SKLs skatteprognos. Den innebär ett ekonomiskt utrymme som är 50 miljoner kronor mindre än regeringens prognos. I skrivande stund är regeringens prognos ifrågasatt av en rad institut och ekonomer och vi väljer SKLs prognos eftersom det är mest ekonomiskt ansvarsfullt. Om det senare visar sig att regeringens prognos ändå slår in kommer vi att använda de intäkterna till att öka välfärden för våra invånare.

Allt fler stannar kvar i Göteborg samtidigt som inflyttningen är stor. Detta är i huvudsak positivt och ställer oss inför stora utmaningar i vår dagliga verksamhet, till exempel genom behovet av bostäder, förskoleplatser, ökad kollektivtrafik och flera andra utmaningar runt om i våra verksamheter. Detta och stora pågående projekt gör att kostnadstrycket är på väg uppåt med stigande löne- och prisnivåer. Den långsiktiga utmaningen med att finansiera ökande krav och behov i den framtida välfärden kryper dessutom successivt närmare.

Utifrån de ekonomiska förutsättningarna säkrar budgetens inriktningar och prioriteringar för verksamheten en god ekonomisk hushållning i kommunen. Budgeten bygger på en fortsatt ekonomisk balans och investeringsvolymer som är motiverad utifrån befolkningsförändringar och vad som är nödvändig för fortsatt hållbar tillväxt och utveckling. Kommunbidragsramarna för 2012 utgör också planeringsförutsättning för resten av planperioden.

För Kretsloppsnämnden och Göteborg Vatten gäller att det samlade taxeutrymmet för 2012 får öka med maximalt 6,5 procent för vatten. Vi avsätter 0,5 procent för att möjliggöra en ökad kvävehaltsreducering. Ingen höjning föreslås för avfall. Nämnderna ska med dessa förutsättningar ta fram förslag till taxor och återkomma till kommunfullmäktige under hösten i samband med beslut om detaljbudget.

I inledningen av 2011 jobbade vi fram rekommendationer och regelverk runt hanteringen av eget kapital. Styrningen och regelverket runt eget kapital ska utgå från hur det ekonomiska utrymmet ser ut kommuncentralt och värderas därför årligen. Regelverket tar också hänsyn till de specifika förutsättningar som råder för taxekollektivets verksamheter.

Vi bedömer att för 2012 kan nämnderna använda eget kapital motsvarande 1 procent av kommunbidraget/omslutningen. Taxekollektivets verksamheter får därutöver budgetera för användning av eget kapital motsvarande konsekvenserna av det fastställda taxeutrymmet. Om nämnderna vill ianspråkta mer måste det godkännas av kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen godkänner bara om det finns synnerliga skäl och om det ekonomiska läget för kommunen som helhet tillåter det utan att riskera god ekonomisk hushållning.

Hela-staden-perspektivet

En god samverkan mellan stadens organisationer och verksamheter är en förutsättning för att åstadkomma en helhetssyn och en gemensam bild av hur våra gemensamma resurser bäst ska användas. Ett hela-staden-perspektiv ska råda inom hela organisationen. Kommunen ska arbeta samordnat och strukturerat för att bättre kunna ta del av EU-fonder för medfinansiering av de angelägna uppgifter som ändå behöver fortsätta att utvecklas. Staden behöver också bli bättre som kravställare vid upphandlingar och den offentliga sektorn har ett särskilt ansvar för att säkerställa att marknaden också tar ansvar för att erbjuda personer som står långt ifrån arbetsmarknaden sysselsättning. Ett kommunövergripande strukturerat arbetssätt för att kunna ta del av EU-fonder för medfinansiering av angelägna uppgifter som ändå behöver göras behöver fortsatt utvecklas.

God analys och uppföljning

Kommunfullmäktiges budget anger de övergripande förutsättningarna för en god ekonomisk hushållning och stadens nämnder och styrelser ska omsätta dessa i praktiken så att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. För att möta de rådande ekonomiska utmaningarna och förbättra möjligheterna till en långsiktig hushållning med stadens resurser måste respektive nämnd och styrelse fortsätta att utveckla formerna för analys och uppföljning inom sina organisationer. En kontinuerlig uppföljning och analys av den demografiska utvecklingen är nödvändig för att möta variationerna över tid, till exempel för behovet av lokaler för förskola respektive grundskola liksom för grundskola respektive gymnasieskola, eller för rätt dimensionering av personalbehov inom olika verksamheter.

Förändringsfaktorn

Verksamheterna bör ha ett effektiviseringskrav. Förvaltningarnas sätt att särredovisa förändringsfaktorn måste förbättras och förtydligas. Vi kommer därför under hösten 2011 jobba fram ett stöd för nämnderna hur vi önskar utforma förvaltningarnas redovisning av förändringsfaktorn. Som ett led i detta ska förändringsfaktorns storlek i kommande budgetprocesser bedömas utifrån en analys av stadens förutsättningar till förändring. För 2012 gäller att samtliga facknämnder har en förändringsfaktor på 1 procent och stadsdelsnämnderna 0,5 procent.

Pris- och lönekompensation

Nivån på pris- och lönekompensationen ska avspegla den bedömda kostnadsutvecklingen i samhället i stort och mer specifikt för kommunal sektor, men också det ekonomiska utrymme som finns den närmaste tiden. Lönekompensationen för 2012 är 3,0 procent, förutom för de verksamheter som är inriktade på grundskola som har 3,25 procent och på vård och omsorg, förskola och skolbarnomsorg som har 3,75 procent. Priskompensationen för 2012 är 2 procent.

Principer för beräkning av internränta

Nämndernas kostnadskonsekvenser av genomförda investeringsvolymer ska spegla kommunens långsiktiga kapitalkostnad och vara relativt stabil över tid. Befintliga principer för interna kapitalflöden bibehålls med viss anpassning till de särskilda förutsättningar som råder för taxekollektivet. För 2012 fastställs internräntan till 4 procent.

Kommunens organisation

Vi kommer även fortsättningsvis att pröva vilka delar av kommunens verksamheter som bör vara organiserade i nämndsform och vilka som bör vara organiserade i bolagsform. Detta är i första hand en praktisk fråga som hänger ihop med vilken verksamhet som bedrivs. Uppdraget och ansvaret gentemot medborgarna är detsamma oavsett organisationsform. Vi kommer att fortsätta arbetet med att analysera och pröva vår bolagsorganisation.

Investeringar

Förutsättningarna för Göteborgs Stads investeringar baseras på en analys av omvärldsfaktorer samt verksamhetsmässiga och ekonomiska konsekvenser. Investeringsplaneringen har blivit bättre men måste utvecklas vidare. Uppföljningen ska stödja långsiktighet, helhetsperspektiv och möjligheterna till en aktiv utvärdering av genomförda investeringsprojekt, inklusive exploateringsinvesteringar och följdinvesteringar. Även samordningen mellan investeringar och planerat underhåll har gått framåt men måste också utvecklas vidare.

Planerings- och beslutsprocessen för investeringarna – på såväl kommuncentral nivå som styrelse-/nämndnivå – samt genomförande och uppföljning anpassas nu till motsvarande process för driftsverksamheten. Principerna för och hanteringen av planering, beslut och uppföljning av investeringsvolymerna gäller såväl den skattefinansierade investeringsverksamheten som exploateringsinvesteringarna.

Totalt 8 miljarder kronor har avsatts för investeringar 2011–2014, exploateringsinvesteringar. Exploateringsverksamheten beräknas omsätta cirka 2,5 miljarder under perioden.

Nämnderna anvisas ett investeringsutrymme för en fyraårsperiod och får därmed långsiktiga planeringsförutsättningar. Nämnderna ska inom det angivna utrymmet upprätta och fastställa en investeringsplan med specificerade ändamål och projekt för hela perioden. Investeringsplanen ska kontinuerligt följas upp och vid behov revideras för att säkerställa dess aktualitet. Investeringsplanen utgör också en grund för nämndernas budgetarbete där de driftsmässiga konsekvenserna inarbetas. Investeringsplanen och dess kopplingar till verksamhetens utveckling ska analyseras och följas upp i den ordinarie uppföljningsprocessen. Nämnderna ska hantera tidsförskjutningar och omprioriteringar inom investeringsutrymmet för den aktuella fyraårsperioden, men inte därefter. Inför nästkommande fyraårsperiod sker en utvärdering av den gångna perioden som ligger till grund för ställningstagande för nästa period.

Nämnderna ska beakta de prioriteringsanvisningar som medföljer det anvisade investeringsutrymmet. De ska också samråda och samverka med varandra för att åstadkomma högsta möjliga effektivitet och måluppfyllelse. I den tidsmässiga planeringen ska nämnderna också i möjligaste mån beakta konjunkturläget och den rådande prisbilden för att undvika fördyringar.

Justering av tidigare särskilda åtgärder

När det ekonomiska läget stabiliseras finns förutsättningar att i vissa delar ta bort de särskilda åtgärder som infördes när ekonomin var mer ansträngd. Begränsningsregeln vid befolkningsminskningar i resursfördelningsmodellen för SDN återinfördes i budgeten 2011 och motsvarande regel tillämpades även för utbildningsnämnden. Vi anser att dessa regler bör tillämpas även framöver om det ekonomiska läget tillåter det.

För försörjningsstödet återgår vi till de regler som gällde före 2010, dvs att över/underskott tillfaller alternativt belastar nämnden upp till motsvarande en procent av kommunbidraget. Därefter är ansvarsfördelningen 30/70.

- Tillämpning av begränsningsregel för minskad befolkning i resursfördelningsmodellen samt för utbildningsnämnden.
- Avskaffa den tillfälliga regel för kostnadsfördelning vid avvikelse på försörjningsstödet som gällt för 2010 och 2011

Prioriterat mål

- Upphandling av tjänster med sociala hänsyn ska öka.

Ekonomisk sammanställning 2012–2014, Mkr

	2012	2013	2014
RESULTATRÄKNING			
Verksamhetens intäkter	7 220	7 360	7 500
Verksamhetens kostnader	-30 044	-30 984	-31 938
Avskrivningar	-775	-825	-875
Verksamhetens nettokostnader	**-23 599**	**-24 449**	**-25 313**
Skatteintäkter och kommunal-ekonomisk utjämning m m	23 752	24 669	25 588
Finansiellt netto	-153	-220	-275
Årets resultat (finansiellt mål)	**0**	**0**	**0**
BALANSRÄKNING			
Tillgångar			
Anläggningstillgångar	29 000	30 200	31 400
Omsättningstillgångar	12 000	12 300	12 600
Summa tillgångar	**41 000**	**42 500**	**44 000**
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital	8 300	8 300	8 300
Årets resultat	0	0	0
Summa eget kapital	**8 300**	**8 300**	**8 300**
Avsättning till pensioner m m	1 750	1 800	1 850
Summa avsättningar	**1 750**	**1 800**	**1 850**
Långfristiga skulder	20 000	20 900	21 900
Kortfristiga skulder	10 950	11 500	11 950
Summa skulder	**30 950**	**32 400**	**33 850**
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	**41 000**	**42 500**	**44 000**

Ekonomiska ramar, tkr

	2012
Stadsdelsnämnder; befolkningsansvar	
Angered	2 373 900
Östra Göteborg	1 992 200
Örgryte-Härlanda	1 653 200
Centrum	1 260 500
Majorna-Linné	1 663 900
Askim-Frölunda-Högsbo	2 019 500
Västra Göteborg	1 845 900
Västra Hisingen	1 926 700
Lundby	1 199 700
Norra Hisingen	1 685 100
Summa SDN befolkningsansvar	**17 620 600**
Resursnämndsuppgifter SDN	**173 250**
Nämnder med särskild inriktning	
Byggnadsnämnden	80 900
Fastighetsnämnden	38 100
Färdtjänstnämnden	204 600
Idrotts- och föreningsnämnden	299 700
Kommunledningen	296 100
Konsumentnämnden	21 600
Kulturnämnden	300 700
Lokalnämnden	-173 000
Miljö- och klimatnämnden	46 800
Park- och naturnämnden	174 800
Sociala resursnämnden	406 300
Trafiknämnden	405 800
Utbildningsnämnden	1 454 100
Valnämnden	1 250
Vuxenutbildningsnämnden	374 100
Överförmyndarnämnden	15 700

Ekonomiska ramar, tkr

	2012
Ekonomiska ramar med gemensamt samverkansansvar	
Expansion inom funktionshinderområdet avseende LSS;	96 000
Resursnämnderna Angered, Centrum, Norra Hisingen och Västra Göteborg	
Trygg vacker stad;	41 700
Trafiknämnden, Park- och naturnämnden och Byggnadsnämnden	
Nämnder med taxefinansierad verksamhet	
Kretsloppsnämnden	-
Nämnden för Göteborg Vatten	-
Ekonomiska ramar för särskilda budgetposter	
Arkivnämnden	15 400
Business Region Göteborg AB	9 500
Fastighetsnämnden; transfereringar	52 500
Göteborg & Co Träffpunkt AB	98 700
Idrott- och föreningsnämnden; studieförbunden	31 200
Keillers park	550
Räddningstjänstförbundet Storgöteborg	295 100
Överförmyndarnämnden; arvoden	11 400
Kommuncentrala poster	
Arbetsmarknadsinsatser	86 100
Arbetsmarknadsprojektet UPP!	12 600
Kollektivtrafik; tillköp samt särfakturering	282 800
Personal-/kompetensförsörjning	68 600
Planeringskostnader för Västsvenska paketet	35 000
Reservation för högre försörjningsstöd	20 000
Reservation för nämndernas nyttjande av eget kapital	200 000
Social investeringsfond	15 000
Underhållsåtgärder lokaler	100 000
Utveckling av personalkvalitet	20 000
Totalt ekonomiska ramar	**23 233 550**

Resursfördelning stadsdelsnämnder 2012

Målgrupp/kriterier	Antal	Vikt, kr	tkr	(%) av mål-grupp
Barn och unga				
1–5 år	32 213	84 538	2 723 200	29,9%
6–9 år	20 827	58 567	1 219 800	13,4%
10–11 år	9 407	54 378	511 500	5,6%
12–15 år	18 623	74 792	1 392 900	15,3%
16–19 år	22 421	1 950	43 700	0,5%
Barn (1–9) med förvärvsarbetande eller studerande förälder			770 100	8,5%
Barnfamiljer med inkomst under 200 tkr/år			402 100	4,4%
Barn/ungdomar (0–20 år) med utländsk bakgrund			577 600	6,4%
Barn (6–15 år) med föräldrar med högst gymnasial utbildning			741 300	8,2%
Barn (0–17 år) med ej gift förälder utan arbete			713 500	7,8%
Summa barn och unga			**9 095 700**	**100,0%**
Vuxna och äldre inkl. funktionshinder				
20–64 år	332 595	852	283 200	3,8%
65–74 år	41 820	1 186	49 600	0,7%
75–79 år	12 935	12 785	165 400	2,2%
80–84 år	10 891	27 229	296 600	4,0%
85–89 år	7 696	57 768	444 600	6,0%
90– år	4 755	119 361	567 600	7,6%
Ensamboende 75 år och äldre			2 148 300	28,9%
Funktionshindrade med insatser enl LSS			1 906 300	25,6%
Personer (25–64 år) med låg inkomst			144 400	1,9%
Personer (25–64 år) med låg utbildning			103 400	1,4%
Personer med sjuk-/aktivitetsersättning			1 026 000	13,8%
Ensamstående män med långvarigt socialbidragsberoende			147 800	2,0%
Arbetslösa utan ersättning			162 300	2,2%
Summa vuxna och äldre inkl. funktionshinder			**7 445 500**	**100,0%**
Försörjningsstöd			**1 050 000**	
Tillkommer				
Begränsningsregel			**0**	
Grundbelopp för nämndgemensamma kostnader			**29 400**	
Summa totalt SDN			**17 620 600**	

Ekonomiska ramar för resursnämndsuppgifter, tkr

	2012	SDN
Barn och unga		
Döv- och hörselverksamhet	29 500	Västra Göteborg
Sjukhusundervisning	1 800	Örgryte-Härlanda
Ungdomars fritid	4 000	Angered
Ungdomars fritid	4 000	Östra Göteborg
Ungdomars fritid	5 100	Majorna-Linné
Ungdomars fritid	4 700	Askim-Frölunda-Högsbo
Ungdomars fritid	5 000	Norra Hisingen
Vuxna och äldre inklusive funktionshinder		
Hospiceverksamhet	35 100	Askim-Frölunda-Högsbo
LSS; boende utanför Gbg	15 900	Askim-Frölunda-Högsbo
Planering och samordning	1 500	Angered
Planering och samordning	1 500	Centrum
Planering och samordning	1 500	Västra Göteborg
Planering och samordning	1 500	Norra Hisingen
Kultur och fritid		
Allégården	4 200	Majorna-Linné
Bergums fritidslantgård	650	Angered
Blå stället	8 900	Angered
Frölunda kulturhus och bibliotek	35 400	Askim-Frölunda-Högsbo
Regionbibliotek	5 200	Östra Göteborg
Regionbiblioteket Hisingen	7 300	Lundby
Övrigt		
Leader+	500	Västra Göteborg
Summa resursnämndsuppgifter	**173 250**	

Investeringsplan 2011–2014

	Mkr
Idrotts- och föreningsnämnden	307
Fastighetsnämnden	678
Lokalnämnden	
Reinvesteringar för att säkra värde och funktion i befintligt bestånd	465
Ny-, till- och ombyggnad avseende;	
Förskola	573
Grundskola	701
Gymnasieskola	33
Äldreboende	282
Bostäder med särskild service	144
Övriga lokaler	61
Övrigt	170
Nämnden för Göteborg Vatten	1 068
Park- och naturnämnden	138
Trafiknämnden	940
Kommunövergripande investeringsutrymme	
Förskola	436
Grundskola	400
Gymnasieskola	20
Äldreboende	10
Boende med särskild service	253
Övrigt	1 321
Totalt investeringsutrymme	**8 000**

Investeringsplan exploateringsinvesteringar 2011–2014

	Mkr
Lokala anläggningar på allmän plats, finansiering genom gatukostnadsersättning och markförsäljning	
Fastighetsnämnden, inkomster	2 556
Fastighetsnämnden, utgifter	-2 067
Summa lokala anläggningar	**489**
Övergripande anläggningar på allmän plats, finansiering Göteborgs stad	
Nämnden för Göteborg vatten, utgifter	-281
Park- och naturnämnden, utgifter	-20
Trafiknämnden, utgifter	-192
Summa övergripande anläggningar	**-493**
Totala inkomster	*2 556*
Totala utgifter	*-2 560*
Netto exploateringsverksamheten	*-4*